

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 28. МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ
СОЦІАЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ**

**Освітньої програми:
Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього
ступеню
за спеціальністю:
галузі знань:**

Дошкільна освіта
першого (бакалаврського)
бакалавра
012 Дошкільна освіта
01 Освіта /Педагогіка

Робоча програма: «Методика ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям» для студентів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробник: Мельничук Лілія Борисівна, кандидат пед. наук, доцент

* Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 року

Завідувачка кафедри доц. Мельничук Л.Б.

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету
Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Голова навчально-методичної комісії доц. Соїко І.М.

Гарант освітньо-професійної програми Дошкільна освіта доц. Пагута Т.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3/3 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90 Кількість змістових модулів – 1	Рівень вищої освіти: перший бакалаврський Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		2-й	2 - й
		Семестр	
		4-й	4-й
		Лекції	
		14 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		6 год.	6 год.
		Лабораторні	
		10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
60 год.	78 год.		
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: теоретична та методична підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до ознайомлення дітей дошкільного віку з соціальним довкіллям та явищами суспільного життя.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання:** поглиблення та уточнення знань студентів про значення ознайомлення дітей з соціальним довкіллям; ознайомлення з метою, завданнями та змістом провідних концептуальних, базових та варіативних програмових документів з актуальних проблем методики ознайомлення дітей з соціальним довкіллям та явищами суспільного життя; ознайомлення студентів із можливостями використання різноманітних об'єктів і явищ природи у роботі з дітьми дошкільного віку, самостійного набуття суспільнознавчих знань шляхом спостережень, експериментів; формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи щодо ознайомлення з соціальним довкіллям дітей дошкільного віку; підготовка до практичного втілення набутих знань у сучасних умовах суспільного дошкільного виховання; формування умінь до планування різних видів роботи з ознайомлення дітей з соціальним довкіллям: в різних вікових групах, з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов; розробка алгоритму індивідуальної педагогічної траєкторії та взаємодії.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям» студенти, майбутні вихователі закладу дошкільної освіти, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), КС (фахові компетентності).**

Загальні компетентності :

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Фахові (спеціальні) компетентності:

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

Результати навчання за дисципліною

Опанування дисципліною «Методика ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям» забезпечить наступні результати :

ПР 01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР 07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР 15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР 21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Теоретико-методичні основи ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям

Тема 1. Сутність і зміст методики ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям

Предмет і об'єкт і предмет методики ознайомлення дітей з соціальним довкіллям

Соціальне довкілля в системі наук про оточуючу дійсність. Довкілля в широкому і вузькому розумінні. Природне довкілля. Соціальне довкілля. Соціальна дійсність. Соціальна ситуація розвитку. Соціалізація дитини. Соціальна ситуація розвитку. Мікро-, мезо- і макрофактори. Завдання методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям. Фундаментальні завдання. Навчальні і виховні завдання.

Література: основна 1, 2, 3, 6, 7, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18; додаткова 3,10, 13, 14, 15.

Тема 2. Специфіка спілкування дошкільників з однолітками

Сутність спілкування з однолітками у дошкільному віці. Категорії мотивів і засобів спілкування. Форми і параметри спілкування. Особливості спілкування дошкільників з однолітками. Відмінності спілкування з однолітками від спілкування з дорослими. Форми спілкування дошкільників з однолітками. Емоційно-практична, ситуативно-ділова сторони спілкування. Варіанти конфліктних відносин дошкільників. Агресивні, образливі, сором'язливі, демонстративні діти.

Література: основна 2, 7, 9, 10, 12, 13. додаткова 10, 15.

Тема 3. Методика формування у дошкільників уявлення про рідний край і рідне місто.

Завдання і зміст ознайомлення дітей з рідним краєм. Ознайомлення дошкільників з державною символікою рідного краю. Методика ознайомлення з гербом, прапором, гімном.

Формування уявлення дошкільників про рідне місто як психолого-педагогічна проблема. Психологічні засади методики ознайомлення дітей з рідним містом. Мета методики ознайомлення дітей з рідним містом. Етапи формування у дошкільників уявлення про рідне місто. Методика навчання складати розповіді для дошкільнят про рідне місто.

Тематичні блоки методики ознайомлення дошкільників з рідним містом.

Література: основна 1, 2, 3, 6, 7, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18; додаткова 1, 2, 11, 12.

Тема 4. Економічна соціалізація та економічне виховання дошкільників

Сутність економічного виховання в умовах навчання і виховання у ЗДО. Економічне виховання, економічна соціалізація, економічна грамотність, економічна компетенція дошкільників.

Основна мета та завдання економічного виховання. Форми, методи, засоби і прийоми економічного виховання дошкільників.

Організація педагогічного процесу з економічного виховання дошкільників. Співпраця з батьками дошкільників з метою формування економічної компетенції.

Література: основна 1, 5, 7, 8, 10, 17; додаткова 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 13, 15.

Тема 5. Методика ознайомлення дошкільників з працею дорослих

Трудова діяльність дошкільника як передумова професійного самовизначення. Види трудової діяльності дошкільників. Ознайомлення дітей з працею дорослих. Феномен праці. Виховна ефективність ознайомлення з працею дорослих. Форми і методи ознайомлення дошкільників з працею дорослих. Послідовність ознайомлення з працею дорослих:

Значення ігор у формуванні у дошкільників уявлення про професії

Література: основна 1, 5, 7, 8, 10, 17, 18, 19, 20.; додаткова 3, 9, 10, 13, 15.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	л		п	лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1.										
Теоретико-методичні основи ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям										
Тема 1. Сутність і зміст методики ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям	16	2	2		12	18	2	2		14
Тема 2. Специфіка спілкування дошкільників з однолітками	20	4	4		12	18	2	2		14
Тема 3. Методика формування уявлень дошкільників про рідний край і рідне місто	20	4		4	12	18	2		2	14
Тема 4. Економічна	18	2		4	12	16		2		14

соціалізація та економічне виховання дошкільників										
Тема 5. Методика ознайомлення дошкільників з працею дорослих	16	2		2	12	20	2		2	16
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	90	14	6	10	60	90	8	6	4	78
Усього годин	90	14	6	10	60	90	8	6	4	78

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність і зміст методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям	2/2
2	Специфіка спілкування дошкільників з однолітками	4/4
	Разом:	6/6

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3	Методика формування уявлень дошкільників про рідне місто	4/2
4.	Економічна соціалізація й економічне виховання дошкільників	4/
5.	Методика ознайомлення дошкільників з працею дорослих	2/2
	Разом:	10/4

6. Самостійна робота

№	Тема (кількість годин)	Завдання	Кількість годин
1	Сутність і зміст методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям	Підготувати повідомлення на одну з обраних тем	12/14
Заповнити таблицю «Фундаментальні та прикладні завдання методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям»			
Скласти структурно-логічну схему «Гезаурус методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям»			
2	Специфіка спілкування дошкільників з однолітками	Розробити дидактичні гри для розвитку комунікативних вмінь дітей дошкільного віку (назва, вікова група, мета, програмове завдання, правила, ускладнення).	12/14
Дати оцінку педагогічним ситуаціям (метод «Case study»)			
3	Методика формування уявлень дошкільників про рідний край і рідне	Проаналізувати чинні програми розвитку дітей дошкільного віку, законспектувати програмні завдання (зміст) ознайомлення дітей з державними символами України.	12/14
Підготувати мультимедійну			

	місто	презентацію на одну з тем освітнього проєкту «Рідне місто»	
4	Економічна соціалізація та економічне виховання дошкільників	Розробити структурно-логічну схему «Теоретичні аспекти економічного виховання дітей дошкільного віку» На основі перегляду серії мультиплікаційних фільмів «Абетка грошей» (Уроки тітоньки Сови) розробити бесіди для дітей на наступні теми: «Сімейний бюджет», «Що таке гроші», «Я виросту багатим», «Робота і зарплата». Розробити для дітей середнього дошкільного віку заняття на тему «Товари та послуги»	12/14
5	Методика ознайомлення дошкільників з працею дорослих	Розробити для дітей дошкільного віку дидактичні ігри для ознайомлення з професіями Розробити план-конспект заняття для дітей старшого дошкільного віку на тему «Професії» Дати оцінку педагогічним ситуаціям (метод «Case study»)	12/16
Всього:			60/78 год.

Завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1:				
Тема 1. Сутність і зміст методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям Предмет і об'єкт і предмет методики ознайомлення дітей з соціальним довкіллям. Завдання методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, опис динаміки ускладнення завдань ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям згідно чинних програм для ЗДО, підготовка доповідей, моделювання структурно-логічної схеми.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз доповідей, аналіз таблиці «Фундаментальні та прикладні завдання методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям», аналіз структурно-логічної схеми «Тезаурус методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям»	<i>Основна: 1, 2, 3, 6, 7, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18;</i> <i>додаткова 3, 10, 13, 14, 15.</i>	12
Тема 2.	Вивчення лекційного	Експрес	<i>Основна 2,</i>	12

<p>Специфіка спілкування дошкільників з однолітками Категорії мотивів і засобів спілкування. Форми і параметри спілкування. Варіанти конфліктних відносин дошкільників.</p>	<p>матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, розробка дидактичних ігор для розвитку комунікативних вмінь дитини (назва, вікова група, мета, програмове завдання, правила, ускладнення). Аналіз педагогічних ситуацій</p>	<p>опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, ділова гра (демонстрація дидактичних ігор для розвитку комунікативних умінь дошкільників), Кейс-метод (аналіз педагогічних ситуацій)</p>	<p>7, 9, 10, 12, 13. <i>додаткова 10, 15.</i></p>	
<p>Тема 3. Методика формування уявлення про рідний край і рідне місто. Завдання і зміст ознайомлення дітей з рідним краєм та рідним містом (селом). Тематичні блоки методики ознайомлення дошкільників з рідним містом.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Аналіз чинних програм розвитку дітей дошкільного віку на предмет програмних завдань ознайомлення дітей з державними символами України. Підготовка презентацій.</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, порівняльний аналіз чинних програм розвитку дітей дошкільного віку; презентація освітнього проєкту «Рідне місто»</p>	<p><i>Основна 1, 2, 3, 6, 7, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18;</i> <i>додаткова 1, 2, 11, 12.</i></p>	<p>12</p>
<p>Тема 4. Економічна соціалізація та економічне виховання дошкільників Сутність економічного виховання в умовах навчання і виховання у ЗДО. Форми, методи, засоби і прийоми економічного виховання дошкільників.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу, підготовка бесіди для дошкільників на основі перегляду серії мультиплікаційних фільмів «Абетка грошей» (Уроки тітоньки Сови), розробка для дітей середнього дошкільного віку заняття на тему «Товари та послуги»</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, ділова гра: (бесіда для дітей на основі перегляду серії мультиплікаційних фільмів «Абетка грошей»), аналіз заняття для дітей дошкільного віку на тему: «Товари та послуги»</p>	<p><i>Основна 1, 5, 7, 8, 10, 17;</i> <i>додаткова 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 13, 15.</i></p>	<p>12</p>

<p>Тема 5. Методика ознайомлення дошкільників з працею дорослих Трудова діяльність дошкільника як передумова професійного самовизначення. Значення ігор у формуванні у дошкільників уявлення про професії</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, розробка дидактичних ігор, конспектів занять з метою уявлення дітей дошкільного віку про професії дорослих.</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз педагогічних ситуацій (кейс-стаді); ділова гра: (демонстрація та аналіз дидактичних ігор), аналіз заняття для дітей дошкільного віку на тему: «Професії»</p>	<p><i>Основна 1, 5, 7, 8, 10, 17, 18, 19, 20.; додаткова 3, 9, 10, 13, 15.</i></p>	<p>12</p>
---	--	---	--	-----------

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни «Методика ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює кілька тем або весь зміст навчальної дисципліни.

Орієнтовна структура ІНДЗ – розробка занять для дітей дошкільного віку на подані нижче теми та представлення їх у формі проекту-презентації з описом та комплектом підібраних матеріалів.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДЗ

1. Наш затишний дитсадок – другий дім для діточок
2. Подорож у світ професій
3. Хто та де лікує нас?
4. Про творчу працю й руки золоті
5. Моя сім'я, родина, рід
6. Ми приймаємо гостей
7. Моя рідна оселя
8. Україна – рідний край
9. Київ – серце України
10. Краса народних звичаїв та оберегів
11. Видатні люди України
12. Яким не треба бути?
13. Умій дружбу берегти

14. Праця людини годує, а лінь – марнує
15. Рідне місто – мала Батьківщина людини
16. Скоро нас зустріне школа
17. Знайомство
18. Моє ім'я
19. Учимося спілкуватися
20. Неслухняні діти.
21. Праця моїх батьків.
22. Комунальні послуги.
23. Що таке гроші
24. Сімейний бюджет
25. Товари та послуги

8.Методи навчання і прийоми навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності
 - за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);

- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

9.Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Перевірка індивідуальної роботи.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

10. Питання до заліку з курсу «Методика ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям»

1. Предмет і об'єкт і предмет методики ознайомлення дітей з соціальним довкіллям.
2. Соціальне довкілля в системі наук про оточуючу дійсність.
3. Довкілля в широкому і вузькому розумінні.
4. Природне довкілля. Соціальне довкілля.
5. Соціальна дійсність. Соціальна ситуація розвитку. Соціалізація дитини.
6. Мікро,- мезо- і макрофактори.
7. Завдання методики ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям.
8. Фундаментальні завдання.
9. Навчальні і виховні завдання.
10. Сутність спілкування з однолітками у дошкільному віці. Категорії мотивів і засобів спілкування.
11. Форми і параметри спілкування.
12. Особливості спілкування дошкільників з однолітками.
13. Відмінності спілкування з однолітками від спілкування з дорослими.
14. Форми спілкування дошкільників з однолітками.

15. Емоційно-практична, ситуативно-ділова сторони спілкування.
16. Варіанти конфліктних відносин дошкільників.
17. Агресивні, образливі, сором'язливі, демонстративні діти.
18. Завдання і зміст ознайомлення дітей з рідним краєм.
19. Ознайомлення дошкільників з державною символікою рідного краю.
20. Методика ознайомлення з гербом, прапором, гімном.
21. Формування уявлення дошкільників про рідне місто як психолого-педагогічна проблема.
22. Психологічні засади методики ознайомлення дітей з рідним містом.
23. Мета методики ознайомлення дітей з рідним містом.
24. Етапи формування у дошкільників уявлення про рідне місто.
25. Методика навчання складати розповіді для дошкільнят про рідне місто.
26. Тематичні блоки методики ознайомлення дошкільників з рідним містом.
27. Сутність економічного виховання в умовах навчання і виховання у ЗДО.
28. Економічне виховання, економічна соціалізація, економічна грамотність, економічна компетенція дошкільників.
29. Основна мета та завдання економічного виховання.
30. Форми, методи, засоби і прийоми економічного виховання дошкільників.
31. Організація педагогічного процесу з економічного виховання дошкільників.
32. Співпраця з батьками дошкільників з метою формування економічної компетенції.
33. Трудова діяльність дошкільника як передумова професійного самовизначення. Види трудової діяльності дошкільників.
34. Ознайомлення дітей з працею дорослих.
35. Феномен праці. Виховна ефективність ознайомлення з працею дорослих.
36. Форми і методи ознайомлення дошкільників з працею дорослих.
37. Послідовність ознайомлення з працею дорослих
38. Значення ігор у формуванні у дошкільників уявлення про професії

11. Розподіл балів, які отримують студенти Залік

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1					40	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5		
12	12	12	12	12		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні	відмінно

		питання	
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставлені питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій.
2. Навчально-методичні посібники у локальній мережі університету.
3. Матеріали для самостійного опрацювання.
4. Методичні рекомендації для самостійної роботи.
5. Тестові завдання.

13. Рекомендована література

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція / наук. кер. Т.О. Піроженко; авт. кол.: О.М. Байєр, О.К. Безсонова, Н.В. Гавриш та ін. Київ, 2021. 37 с. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі: Підручник для студ. вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге. Київ: ВД Слово, 2015. 408 с.
3. Богуш А.М., Ільченко В.Р. Довкілля. Для дітей дошкільного віку у 2-х част. Полтава, 2014. 344 с.
4. Впевнений старт : освітня програма для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В.Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
5. Грама Н. Економічне виховання особистості дитини-дошкільника. *Розвиток особистості дитини дошкільного віку в різних видах діяльності* : монографія / А.М. Богуш, Н.Г. Грама, Н.І. Луцан та ін.. Одеса : Вид. Бакаєв В.В., 2013. 236 с.
6. Дитина : [програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт.. кол. : В.Г. Беленька, О.Л. Богиніч, Н.І. Богданець-Білоskalенко та ін. Київ : Вид-во Київського університету імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
7. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: монографія / А.М.Богуш, Л.О.Варяниця, Н.В.Гавриш та ін. ; наук. ред. А.М.Богуш; за заг. ред. Н.В.Гавриш. Луганськ : Альма-матер, 2006. 368с.
8. Крутій К.Л., Маковецька Н.Л. Подорож у довкілля: Методичні рекомендації для батьків і педагогів щодо ознайомлення дітей дошкільного віку із довкіллям. 2-е вид., стереотип. Запоріжжя: «ЛІРС» ЛТД, 2009. 148с.
9. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА». Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.
10. Мельничук Л.Б. Методика ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям: Курс лекцій: для студ. пед. фак. спец. 6.010101 «Дошкільна освіта». Рівне: МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2015. 42 с.
11. Мельничук Л.Б. Технологія ознайомлення дошкільників з оціальним довкіллям. *Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання* : монографія / авт. кол. : В. Є. Борова, Л. В. Ілюк, О. Ф. Кирилович та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовської. Рівне : О. Зень, 2021. С. 307 - 346.
12. Павелків Р. В., Цигипало Р. В. Дитяча психологія. Київ : Академвидав, 2008. 413 с.
13. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: підручник. 4-те вид. перер. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
14. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» / О. І. Білан, за аг. Ред. О.В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
15. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. І. Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 204 с.
16. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. ІІ. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 452 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/rozvitku-ditini-doshkilnogo-viku-u-u-svitinova-redaktsiyachastina-2.pdf>

17. Рогальська І.П. Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід: монографія. Київ : Міленіум, 2008.
18. Соціалізація дошкільників в умовах ДНЗ / Уклад. Т.І. Прищеп. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 169 с.
19. Сухар В.Л. Ознайомлення з соціально-предметним довкіллям. Середній дошкільний вік/ Упоряд. В.Л. Сухар. Харків: Ранок, 2019. 192с.: іл.+CD-ROM. (Сучасна дошкільна освіта)
20. Сухар В.Л. Ознайомлення з соціально-предметним довкіллям. Старший дошкільний вік/ Упоряд. В.Л. Сухар. Харків : Ранок, 2019. 224с.: іл.+CD-ROM. (Сучасна дошкільна освіта).

Додаткова

1. Lilia Melnychuk, Marharyta Shkabarina, Vadym Koval, Svitlana Stupnytska. Formation of Future Educators' Professional Training for Introducing Social Experience by Means of Innovative Technologies of Education to Senior Preschoolers Behav. Sci. 2020, Volume 10, Issue 2. URL: <https://www.mdpi.com/2076-328X/10/2/42>
2. Бабичева Т. Мій рідний край, моя країна. Свято до Дня незалежності України для дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. 2021. № 7. С. 38-23.
3. Беленька Г. Ознайомлення дошкільників зі складними явищами навколишнього світу: крок за кроком. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. №2 (51). С. 42-49.
4. Гаріпова С., Іскра О., Буркан О. Майбутнє без сміття: заняття для дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. 2021. № 6. С. 30-32.
5. Григоренко Г., Жадан Р. Виховуємо раціонального споживача. *Дошкільне виховання*. 2017. № 1. С. 16-20.
6. Григоренко Г., Жадан Р. Дітям про житлово-комунальні послуги. Заняття для старших дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2018. № 12. С. 21-23.
7. Григоренко Г., Жадан Р. Старшим дошкільнятам про гроші. *Дошкільне виховання*. 2015. № 1. С. 11-15.
8. Гураш Л. Розумна обережність - запорука безпеки. *Дошкільне виховання*. 2015. №7. С. 10-12.
9. Дошкільникам про професії / Уклад. Н.І. Дикань; іл.. Н.В. Кравченко. 4-е вид. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 128 с.
10. Косенчук О. Дитина в соціумі: впроваджуємо ДКДО. *Дошкільне виховання*. 2021. № 4. С. 3-5.
11. Мельничук Л.Б. Використання елементів дуальної освіти у процесі підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць*. № 2(20). Рівне : РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. С. 102-109.
12. Мельничук Л.Б. Використання інтерактивних технологій у контексті підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць*. № 1 (13). Рівне: РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2017.
13. Мельничук Л.Б. Методика ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям : робочий зошит для студ. спец. 012 «Дошкільна освіта». Рівне, 2018. 36 с.
14. Мельничук Л.Б., Пагута Т.І. Модель підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. № 9 (73), вересень, 2019. С.87-91.
15. Освітній напрям «Дитина в соціумі» : витяг з базового компонента дошкільної освіти (нова редакція). *Дошкільне виховання*. 2021. № 4. С. 9-10.
16. Планування освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку за програмою «Українське дошкільня» / О. І. Білан. Тернопіль : Мандрівець, 2019. 192 с.

17. *Стандарт першого рівня вищої освіти, ступеня бакалавра, спеціальності 012 «Дошкільна освіта»*. Київ, 2019. URL. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>

14. Інформаційні ресурси

1. Абетка грошей: серія уроків тітоньки сови. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=6c4nQUJb-6g>
2. Віртуальні бібліотеки, е-каталоги та довідники е-ресурсів.- http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_virtual_libraries/.
3. Державні бібліотеки України та інших країн. - http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_state_libraries/.
4. Електронні журнали:
Методична скарбничка вихователя: https://shop.mcfr.ua/catalog/osvita/msv/?utm_source=pedrada.com.ua&utm_medium=refer&utm_campaign=about
Організаційно-розпорядча документація дошкільного навчального закладу. URL : https://shop.mcfr.ua/catalog/osvita/organizatsiyno-rozporyadcha-dokumentatsiya-dnz/#desc?utm_medium=refer&utm_source=pedrada.com.ua/&utm_campaign=about
5. Матеріали міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/ua>)
6. Програми розвитку дітей: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
7. Освітні ресурси:
Освітній портал "Освіта.UA". <http://osvita.ua/>
Педрада. Портал освітян України. <https://www.pedrada.com.ua/>
Освітній портал " Педагогічна преса". <https://pedpresa.ua/>
Портал громадських експертів "Освітня політика". <http://education-ua.org/ua/>
Гіпермаркет знань. <http://school.xvatit.com/>
Класна Оцінка - безкоштовна інформаційна система для шкіл, дитячих садків та інших організацій <https://klasnaocinka.com.ua/>
«Освітній портал» - все про освіту України. <http://www.osvita.org.ua/>
Українська педагогіка – сайт про новини в освіті в Україні та за кордоном. <http://ukped.com/>
Портал сучасних педагогічних ресурсів. <https://znannya.info/>